

I DAG

Føroysk stjórnarmál

Javnaðarflokkurin og flaggið

Javnaðarflokkurin vildi hava enda á flaggstriðnum beinanvegin, sum hann fekk umboð á tingi. 1930 samdust javnaðar- og sjálfstýrismenn um at seta eina 3-mannanævnd at kanna flaggmálið. Í 1931 leggur meiraltutin í nevndini P. M. Dam og J. Kallsoy fram fullfleggaðar frágreiðing um málið.

Samstundis setur javnaðarflokkurin fram soljóðandi uppskot:

1. Som et særligt folk har færingerne ret til eget flag.
2. (Undir pkt. 2 verður sagt frá stóð, litum og tilkum; alt saman er samsvarandi tí, ið nú er skrásett flaggerinum viðvíkjandi.)
3. Regeringen anmodes om at udvirke, at der ved kongelig resolution bliver givet færingerne tilladelse til at benytte det færøske flag, hjemmeflag, udenfor territorialgrænsen.

Hetta uppskotið, ið vildi havt loyst flaggmálið longu í 1931, fall. Sjálfstýrismenn greiddu atkvøðu fyrri pkt. 1 og 2, men ikki fyrri pkt. 3, ið var avgerandi fyrri fulla viðurkenning av flagginum.

Her sum í so mongum øðrum førum vísti javnaðarflokkurin seg sum EINSAMALLUR nationalur flokkur á tingi.

Flaggmálið varð ikki loyst, og tað er ikki hissini rumbul og ósing, ið hevur staðist av hesum, og tað er ikki ilt at gita, at ein av grundunum til at baktrembararnir ikki vildu hava enda á striðnum var tann, at so leingi teir kundu nýta flaggið til klandur og strið, vóru teir fullvisir í, at føroyingar ikki fingi í lag at taka seg saman um slóðbrótandi vinnulivsmál, sosial og mentunnarlig framtig, ja, stutt sagt: fylking um sosialismuna.

Næsta rættuliga takið í flaggmálinum kom í 1940, tá Føroyar vórðu hersettar. Frá almennari síðu vóru P. M. Dam og L. Zachariassen ávikavist fyrri javnaðar- og sjálfstýrisflokkin teir fyrstu at leggja til brots.

Hetta varð gjørt í skrivi til bretska hersetingarvaldið, har teir krevja, at Bretland góðkennir føroyska flaggið sum flagg Føroya.

Sambandið gjørdi einki, og fólkalokkurin upp aftur minni, burtursæð frá tí heljarstriði, ósing, vitleysa rumbli og hunddálking, teir skaptu burtur úr flaggmálinum.

Endaliga loysnin av flaggmálinum kom ikki fyrr enn við heimastýrislógini, sum er ein avskrift av uppskoti javnaðarflokksins til føroyska stjórnarskipan, og har tað verður kravt full viðurkenning av flagginum.

TAD stendur til próvfast, at tá ið flaggmálið ikki varð loyst fyrr enn fyrri 15 árum síðan, so kunnu javnaðarmenn tváa hendur sínar, meðan afturhaldsflokkarnir á tingi mugu taka hina fullu ábyrgdina av allari tí dálking, øllum tí striði, ósing, rumbli og klandri, sum til manninkingar, skomm og skaða fyrri okkara tjóð, hevur staðist av flagginum — hesum tjóðardýrgripi.

SOSIALURIN

»EGNSUDVIKLINGEN«

STORSTA takið hjá seinasta landsstýri var at útvega allan tann pening, ið hendur kundi fáast á, og at opna allar tær hurðar, tað bar til fyrri at fáa peninguttanifr á virka í Føroyum.

Vist vóru javnaðarmenn av teimum, sum nú sita við stýrið, skuldsettir fyrri at forkoma okkum við óvurðum lánnum á danska peningamarknaðinum; men hesir hava so enn ikki fingið eitt oyra í lán frá øðrum enn danska peningamarknaðinum og til minni rentu. Tvørturimót hava teir verið óvurgrammir at lent danskan pening.

Tað eydnaðist seinasta landsstýri við P. M. Dam á odda at fáa »Egnsudviklingslógina« eisini at galda fyrri Føroyar; frammanundan var tað eydnast Dam at fáa »Erhvervsfællefondene« at víðka slitt lánvirki hendavegin.

Av størri lánnum frá »Egnsudviklingsráðnum« kunnu nevast:

Skála skipasmíðja 2,8 milj. kr.
Flakavirki í Havn 2,7 milj. kr.

Brøv til Sosialin

HVAT ER VUNNIÐ — TAPT?

TAD er einki at dylja yvir, at eg eri ein av teimum, ið eigur grundstøðið undir hesum sonevnda »sjálfstýrislandsstýrinum«; men eg vildi aldi í minum víllasta fantasi valt, sum eg gjørdi, um hetta varð samgongan, og um nakar møguleikt er til steðgar fyrri hesi samgongu einarferð aftrat, verður mín atkvøða ikki at falla tann vegin.

Men tað, eg serliga hugsaði um, var, hvat eg havi tapt og mist við hesi samgongu.

Lat meg fyrst taka skattalógina. Í 14. sept. havi eg lisið, at hon skal geva 3 milj. kr. meir. Eg ivist ikki í, at eg verði at gjalda min part av hesum; men hann kenni eg ikki enn.

Minir missir eru annars hesir. 10 pst. meira í eykaskatt, 1 pst. meira í umsetingargjaldi, 15 pst. meira toll upp sjúkuml, 20 oyru meir á bensintoll;

og tá er annar tollur ikki viðroknaður. Hetta var sostatt rokning frá hesum stýrinum — og hetta er byrjanin eftir øllum at døma.

Fiskimaður.

Brævkassin

Brævkassin.

Tað hevur so nógv verið skrivað og ofta trætast um NATO-málið og deyðarevsing, um hvør hevur ábyrgd fyrri, at hesi tiltøk eru komið inn á Føroyar. Oftast hava menn lyndi til at leggja ábyrgdina á seinasta landsstýri og kanska mest javnaðarmenn?

Hvat er sannleikin í hesum máli?

Forvitin.

SVAR: Rætt er tað, at hesi mál ofta verða havd á lofti, men hvør ið ábyrgd hevur og ikki, er óneyðugt at trætast um, tí allar fyrirreikingarnar til NATO-málið, t.v.s. radarstöðin í Mjorkadal, vóru gjørdar undir fólkalokks-, sambands- og sjálfstýrislandsstýrinum, og sumleiðis varð lógin um deyða revsing sett í gildi undir hesum sama stýri.

eygjað

SKUTILSVEINAR. 31. oktbr. 1962 skrivaði »14. sept.« ógvusliga grein á forsíðuni, har m.a. verður sagt:

»Skal landið bjargast og ikki tjóðin tynast so er neyðugt, at føroyingar taka um stýrisvolin og vald útlendinga verður ríkið av landinum. Fólkioð ger upp við hina útlendsku skutilsveinar og setur menn á ting, ið vilja fremja hin føroyska viljan á landsins tingi.«

VIÐM:

Um »14.sept.« metir »sjálfstýrislandsstýrið« fyrri føroyingar, so hava hesir føroyingar tikið um stýrisvolin; men vald útlendinga hava teir ikki ríkið av landinum, tvørturimót, tí

frá Danum biðja teir pengar og við hervaldinum halda teir veltu hesir nýggja skutilsveinarin.

Veitst tú

AT danska stjórnin í 1935 var til reiðar at veita føroysku arbeidarafjöldini allan stuðul, so eingin skuldi koma undir hungur og hall orsakað av arbeðsloysi ella ov lítlari inntøku til túvins upphald.

AT tað veruliga í hesum árunum var størsta trot í nógvum arbeðs- og fiskimannaheimum, og at mangir fiskimenn fóru á á húsagang, mistu kúgv, bát og tilíkt, teir høvdu at liva av, ja, ikki so sjáldan húsini eisini.

AT um somu tíð, sum arbeðs- og fiskimenn ikki orkaðu at liva, ikki áttu tak út yvir høvðið, ikki nóg mikið av klæðum til seg og sini og nóg illa bitan í munni, danskað sakførararnir lystliga um gullkalvin.

AT afturhaldsflokkarnir kværaðu donsku stjórnini, tá hon bjóðaði seg til at veita arbeðsloysishjálp, við hesum orðum:

»FÆRINGEN ER ET NOJSOMT FOLK OG VANT TIL SMA INDTÆGTER. INGEN FÆRING BEHØVER AT SULTE, HVIS HAN ER FORSKANET FOR SYGDOM.«

AT hetta er tann politikkurin, ið allur »sjálfstýrisflokknir« kappast um og rósa sær av at føra viðari.

BARNAMATUR

ORÐATAK. Hetta er eitt av teimum rættuliga væl kendu orðatakunum. Gitið hvat tað er, sjálvst um vit hava tikið øll hjáljóðini: burtur og sett strikur í staðin:

— a — u — / — e — u — / i /
— a — — — / — — — a —

TALGATA. Í staðin fyrri tölnt skalt tú seta bóktavir og gera orð, sum svara til lykkaorðini aftanfyrri. Sama tal merkir sama bóktavir:

1	=	bóktavir
1 2	=	fríður
1 2 3	=	heidir
1 2 3 4	=	blóma
1 2 3 4 5	=	glíður

BARTU

+ er tað harmligt, at teir, sum +
+ nú rópa seg fyrri »sjálfstýris-
+ landsstýri« skulu tosa at nevna
+ hetta heitið, tí fyrri einum ári
+ síðan skrivaði t.d. »Tinga
+ krossur«, at tjóðveldisflokk-
+ urin ikki kundi kallað sjálf-
+ stýrisflokkur, tí av øllum flokk
+ um landsins var hann hin mest
+ ÓFØROYSKI.

til gáman

— Ja, her eri eg aftur við hasi
gomlu rokningini.
— Tíverri havi eg ikki eitt oyra at
gjalda við.
— Tað sama søgdu tygum seinast

eg var við rokningini.

— Ja, men eg eri ikki ein av teimum, sum sigi eitt í dag og eitt annað í morgin.

Nógvir hava hugsað seg skaltútar fyrri at finna onkur ráð imóti at verða berskallutir.

Maðurin: Fekst tú so hasum manninum hasa rokningina.
Drongurin: Nei, hann vildi ikki taka imóti henni.

Maðurin: Hævið eg vita, at tað var ein idiotur, og sendi, kundi eg líka væl farið sjálvur.

Ein maður tekið seg væl út í kongsins kleðum, men ikki keisarans. Tí var tað, teir uppfundið pyjamas.

TAD ER VERULEIKI

AT undir seinasta landsstýri varð gjørdur ein stóri 70 miljóna vegaeftanin, ið skal fullflegga vegsambandi í Føroyum.

AT samráðingar vórðu forðar og tilsoðn fingin um figgjanina av hesi vegaeftan, m.a. frá 60 miljónagrunninum.

AT bergholið í Suduroy var fullfleggað og bergholið í Norðoy-um projekterað og tilsoðn fingið um peningin.

AT aftrat hesum vórðu vegir bygdir fyrri meira enn 14 miljónir krónur.

SALTFISKAPRÍSIR

Prisásetingarnevndin á saltfiski hevur á fundi 5. oktober 1963 ásett fylgjandi landingarprisir á saltfiski.

Toskur yvir 12'	nr. 1 stp.	106-10-0	fyrri tonsið
« 12'	nr. 2 stp.	96-10-0	«
allur stóddir	nr. 3		
og hondfiskur og rud	stp.	65-00-0	«

Tó um meira enn 10 pst. av eini fiskalast er av stóddini 12—16', skal nøgdn, sum er yvir 10 pst. gjaldast við stp. 75-0-0 fyrri tonsið, nr. 1 og 2 samfingið.

Fiskur landaður eftir teimum gomlu reglunum: 3 pst. lægri prisir.

Hesir prisir eru galdandi frá og við 5. oktober 1963.

NEVNDIN

Lýsið í SOSIALINUM

GRÓT OG SKERVUR

Øll, ið vilja keypa skerv ella grót, eiga at venda sær til kommunukantorið.

Grót og skervur megu vera góldin fyrst, áðrenn tey verða heimað.

Bilstjórar verða ámintir, at teir ikki kunnu heima grót ella skervuttan við einum limi av vegnevndini ella einum umboðsmanni fyrri kommununa.

FROÐBIAR SUKNAR KOMMUNA

Skipafelagið Føroyar

TELEFON 1225

Tórshavn